

JAUNS un zaļš? VADĪTĀJS JAUNS bet gudrs? JAUNS un stiprs?

Sarunā ar Valmieras rajona kolhoza «Cīņa» priekšsēdētāju Jāni Jasānu bieži dzirdams vārds **ievērtēts**.

Vispirms to ievērtē, gar apsnigušu līdzenu iauku braucot. Lūk, te nu gan ir kur traktoriem un graudu kombainiem ieskriet. Bet nekā. Saimniecības vadītājs stāstīja: melioratori te pamatīgi nobūvējuši. Tagad nevarot īsti saprast, vai drenas aplam saliktas, varbūt dažos posmos pat aizmirstas, taču pat sausā rudenī, kāda bija pērn, uz lauka gul ūdens. Jā, Rūjas krasti ir avotaini. Nu melioratoriem vajadzēs kerties klāt par jaunu. Liekas izmaksas. Un dārgas. Jāni Jasānu kaitina šis fakts pats par sevi un vēl vairāk tas, ka kolhozam ar skubu meliorētajos, «karstos» tīrums jāšē, tiklīdz tie ieskaitīti saimniecības izmantojamās zemēs. Apzīmējums «izmantojamās» te ir gaudi relatīva. Raža tika plānota arī no šiem 50 hektāriem, kuri būtībā nemaz nav.

— Un tas nav ievērtēts, — dusmojas priekšsēdētājs. — Starp citu, vai jūs zināt, ka melioratoru darba kvalitāte mainās proporcionāli attīlumam no rajona centra? — viņš noprasīja. Ja tas tā, te sanāk vai vesels cits jautājumu kalns: par meliorācijas vīru darba tikumu un atbildības izpratni, par vadošo organizāciju stingrību un kontroli, par melioratoru darba apstākļiem utt. Ateros, pirms pāris gadiem Talsu PMK partijas organizācijas sekretārs man stāstīja, ka nopietnā veidā vadīt savus vīrus no tālajiem objektiem, teiksim, Dundagas, uz esmām — ik dienas. Grūti jau esot, taču solījumu turējuši, un iznākums acīm redzams — krievi uzlabojusies kvalitāte, jo sprīd, kā gribi — slevas prot pievilkt grožus gan mājās, gan darbā. Si šķietami vienkāšā lieta jūtami ietekmēja meliorācijas darbu plānošanu un perspektīvas. Toties šāds 50 hektāru tīrums rada robus plānošanā.

Braucam tālāk.
— Te būs jaunais līnu pārstrādes ceļš. — Jasāns pievērsa manu uzmanību nesen uzslēgtam dzelzsbetona konstruk-

cijām. — Tajā strādās 78 cilvēki. Bet kur tos nemāst? Līnu pārstrādi ir puteļainas, netikams darbs. Pašlaik vecajā punktā aizņemti 12 strādnieki, bet septiņdesmit atpūl... Redzat, mums kolhozā ir 300 darbaspējīgo, apmēram 200 vecāji, pensionāri. Viņi, protams, šādā piepalīdz, taču pamatražošana ar šiem cilvēkiem rēķināties nevar. Rūjienā, tiesa, ir vairāki paprasti, uzņēmumi — LRTN Valmieras rajona apvienības darbnīcas, 4. PMK iecirknis, Valmieras mēbeļu kombināta darbnīcas, SCO ražošanas bāze — bet tiem pašiem nepietiek lauku... Sākot celt, tas atkal nav ievērtēts. Ja vēl dzīvokļi būtu...

Pirms nesenās «Cīņas» apvienošanas kolhozam bija iecerēts clemats Kopos. 1963. gada projekts kopdārzu novecojis gan praktiski, gan morāli un tā arī palicis nepabeigts. Kopos ir piecas viendzīvokļa un viena astoņu dzīvokļu māja — tādas trīsdesmit ģimēnietiem pietiek. Tagad clemats jāveido no jauna, maksimāli tuvojoties Rūjienai, bet perspektīvas bēdīgas. Nav sapnietas solītas atpūtas Līvānu mājiņas. 1976. — 1980. gada celtniecības plānos paredzētais nav izpildīts. Kāda var būt ticība perspektīvā plānotajam?

— Tomēr piens, gaļa, labība jāražo! Cik ilgi, pastāvot tādai pašai situācijai, te turēties pašreizējās kolhozniek? — priekšsēdētājs izsauca vai veselu aptverti jautājumu. Tiem vēl nav atrasts mērķis, neatbilstošas sapnietas piņķerīgos mežgiļos. Tos pazīst visi vidūvejo un atpaukošo saimniecību vadītāji un speciālisti, izjūt uz savas ādas darba darītāji. Ja laimējas mežgiļus atpūst, diemžēl visbiežāk jāpateicas atjaunot un izvēlīgo rajona vadītāju gādībai, nevis konsekvēntai plānošanas sistēmai. Bet to jau sauc tikai par izpildzību...

Maratas ir pirmā ferma, kur iegriežamies. Atvieglo tā tipa projekts, paveca būve. Te mitinās cūkas.

Dēļu griesti kā nosēti smagām, pilnām lāsem. Stienas, durvis, lodziņi — tāpat. Gan-

driz nav tādas vietas, kur nepilētu uz galvas. Sīveni spējas pie lielo cūku sāniem, prāvākie, no mātēm nošķirtie, meklē sildlampu siltumu. Visiem lampām nepietiek. Veterinārie darbinieki krepķējas: sīveni slim, desmitā daļa aizgājusi postā. Kā nu ne! Ja sienas aukstas un lopi lekstelpu piesilda, — viss plevsist, un dzīvnieki neļūtas lāg. Turklāt paaugstinātais mitrums koka konstrukcijās «saēd» septiņus astoņus gadus, tāpēc vecās kūti jāpārūvē, vajadzīgas jaunas. Tomēr pagaidām tādas fermās kā Maratas mitinās vairāk nekā piektāda kolho-

ziem. Sīvaucam govju kūts sagādā ar badīgu maurošanu. Pirmā doma — trūkst barības, Sīles gan nepavisam nav izlaizītas līdz pēdējām krislītīm, visur diezgan tīrs un sauss. Izrādās, govīs nav izlaistas pastaigā, kā tās ieradās. Arī kombinātos lopbarības nojums durpīgas, kaut atslēga priekšā, rādās tādas kā piešķiebtas, kāds no ārpusē gramstījis miltus... Jā, visur jau nestrādā tik pamatīgi laudis kā atļopji Rūjienā un Vilis Kauči. Tā, piemēram, no visām 24 slaucējām atzinību pelnījušas tikai četrpadsmit.

Tur vienlaikus var remontēt sešus traktorus. «Cīņa» ir četrdesmit deviņi. Soziem, piemēram, deviņus izremontēs LRTN darbnīcās. Pārējie četrdesmit? Ja rēķina pavisam pieticīgi, tas ir, ņemot vērā, ka netrūkst nomaināmo detaļu un mezglu, ka mehanizatori nav aizņemti citos darbos, katram traktoram būtu jāpatērē divas nedēļas remonta laika. Sanāk, ka trijos mēnešos galā tiktu. Bet lauksaimniecības mašīnu remonts, kas ir vēl darbietilpīgāks? Sējas tehnikai un traktoriem bija jābūt darba kārtībā 1. martā. Tātad «Cīņa» remonts paveicams

līdz, kolhoza lociņi pārauga, plīsītiņš veikāmele tie it kā nebija vajadzīgi. «Cīņas» priekšsēdētājs bija norīkojis uz Rīgu autobusu, lai lociņus nodotu sagādniekiem. Kāpēc autobusu? Kravas mašīna tie apakult. Autobusam izpēma sēdekļus, lai loku kastes ietilptu. Absurds? Jā, un diemžēl tāds, par kādu prese raksta gadiem ilgi, ražotāji sūdzas, lai mājās un bendē nervus — arī gadiem ilgi. Nezinu ne tirdzniecības, ne sagādes organizāciju, kas spētu atbildēt būtiski un izsmejot. Agro darzeņu audzēšanai jābūt lēnēgai, bet pašlaik ir otrādi.

perspektīva, vaistiska attieksme.
— Bet vai viņi visi atnāks atpakaļ?...
— Varbūt neatnāks. Ne jau tas ir galvenais. Lai strādā cietur! Citiem tiks, un zēni paši būs gudrāki, izglītotāki kļūvuši.

Perspektīva, vaistiska attieksme.
— Bet vai viņi visi atnāks atpakaļ?...
— Varbūt neatnāks. Ne jau tas ir galvenais. Lai strādā cietur! Citiem tiks, un zēni paši būs gudrāki, izglītotāki kļūvuši.

— Viena meitene grib mācīties Apē, to es skaidri zināšu, — zootehniks apgaivo.
— Pārējie — diez vai. Man liekas, ka šādam pulciņam pirmām kārtām jādod reāls priekšstats par lopkopja darba grūtībām, kas fermā sagādā. Tā jau arī būs objektīva orientācija.

Kā Jānis Jasāns vērtē pirmos divus gadus priekšsēdētāja amatā?
— Kaimiņos, kolhozā «Straume», es biju ekspluatācijas inženieris. Pat ražas novākšanas laikā varēja atļauties aiziet atvaļinājumā. Tāpēc nekā nenotika, viss noris ierastā kārtībā. Pie mums tā nav.

Ar ko es sāku?... Noorganizējam tehnoloģiskās vienības, centos nostiprināt dispečeru dienestu. Redziet, speciālists nedrīkst strādāt tikai par vertikāli, raudzīties tikai uz savu nozari; viņam jāorientējas arī horizontālajā plaknē, tas ir, jāpārziņa, kas notiek citās nozarēs, lai to saskaņotu ar savējo. Tātad jāsadarbības ar pārējiem speciālistiem tā, lai nodrošinātu visiem kopīgu, mērķtiecīgu rīcību. Šajās «plāknēs» visbiežāk neprot un nav radušies strādāt mazāko, tagad jau apvienoto saimniecību darbinieki. Tas arī jāņem vērā darba organizācijā. Un te es valrs nevaru turēties pie principa — vadītājam nav jākaujas ar sīkumiem...

Jā, uzskatu, ka viņam tas nav jādara, bet jārada sistēma darbībā. Tagad, — būdams pēc speciālistes inženieris — esmu spēlēts daļēji kļūst arī par zootehniku, agronomu un tā tālāk. Tāpēc, ka pilnīgi palauties uz speciālistiem vēl nevaru. Un pats kā speciālists es te zaudēju. Slikti! Esmu

pārlicināts, ka gods pirmām kārtām ir būt labam speciālistam, nevis priekšniekam. Tā, piemēram, kad strādāju «Straumē», man bija daudz ciešāki kontakti ar rajona saimniecību kolēģiem.

«Cīņas» priekšsēdētājs ir lietisks un spriedumos paasa. Reizēm liekas — pat pārāk ass. Vai to var izskaidrot ar rakstura īpatnībām?

Maza atkāpe.
Drusku pabrīnījos, ka kolhozā tikai seši jaunie speciālisti, to vidū — neviena galvenā. Pirms tam ievēlējās, vai «Cīņai» nebūtu lieldarīga augstākstāvošu instanču palīdzība. Jasāns atbildēja uz abiem jautājumiem uzreiz: — Gribu izmēģināt, ko mēs patiesi spējam un ko tomēr spējam paši. Kad būs parbaudījis, tad prasīšu. Kad zināšu, ka speciālists tiešām nevar strādāt, tad domāsim par nomainu.

Tā viņš visas problēmas analizē kopsakarībā. Tāpēc nobeigumā atļaujos atgādināt dažas nesen notikušajā literatūrā diskusijā Baku izteiktās atziņas, ko februārī publicēja laikraksts «Literaturnaja gazeta».

Rakstnieki uzsvēra, ka viņi mūsdienu literatūrā vērsas preti varonību, kas notuše nerasmi strādāt. Nu labi, izvēlēsimies mazāk literāri cēlus un kategoriskus teicienus! Ir taču vajadzīga milzu izturība un spēja «savākties» nebūšanu jūkt! Tātad ir vajadzīgs vēss prāts, situācijas analīze un kritiska pieredze. Vai tā vienmēr pietiek jaunam lauksaimniecības vadītājam? Nepietiek.

Aizpērn Vissavienības lauksaimniecības darbinieku dienas numurā publicējam jauno, komjantnes vecuma saimniecību vadītāju vārdus — viņi bija divdesmit četri. 1979. gadā kopējais skaits samēdz trīsdesmit trīs (tagad — 35), taču trīs — no iepriekšējiem, ne gadu nenostrādājuši, jau bija nomainīti. Gribot negribot jādomā, vai pietiekami nopietni gādājam par jauno lauksaimniecības vadītāju maiņu, kas, gluži loģiski, arvien vairāk progresē. Jāatzīst, ka šād un tad izlīdzas ar šķietami izturību, kas «izlāpa» gan priekšgājēju, gan ar lauksaimniecību saistīto uzņēmumu nekompetenci savā nozarē — nerasmi organizēt to. Tas vēl netiek ievērtēts, ka teiktu «Cīņas» priekšsēdētājs.

ILZE BOMANE

KAS «CĪNĀ» IEVĒRTĒTS SKAITĻOS UN ĀRPUS TIEM

za cūku. Secinājumi — gaļas ražošanas plāns pērn izpildīts par 65 procentiem.

Divus tādus atvieglo tā tipa korpusus paredzēts piebūvēt Jēkšu cūkkūti. Vai lopkopības tas iepriecinās? Diez vai, jo katrs zaudētais sīvens ietekmē izpelju. Šajā pašā fermā Jasānam savas pretenzijas skaidroja kāda cūkkope. Nesot mierā ar fermas pārzini. Ja viņa šitā, jāeļot prom! Tas «šitā» laikam nozīmē augstākas prasības, nekā patiekos. Jā, vidējā posma speciālisti ir cietā rēķinā. Līdz ar to — darba darītāju atbildība. Kaut arī Veronika Jegorova ir kolhoza krievkāšā cūkkope, šis tas viņai nav par prātam. Un kur gan labāk, ja ne kūti, zlema izjūtams visa gada darbs? Te sakrūstojas agronomu, sienā plāvēju un skābiena blīvētāju pūļņi: zootehniks un veterinārārstu prasme, lopkopju ieinteresētība un izturība; būvnieku veiksmes un steigā saraustais; visbeidzot — vadības stingrā roka vai prasīguma trūkums.

Jānim Jasānam ir kāds teiciens, kas diezgan precīzi raksturo ne pārāk saliedētu kolektīvu.

Pirms izspriežu kādu kildu vai uzklauzu domstarpības, man jāzina, kas ir māmīņas meita, pamātes vīrs... — viņš pūsojokodams, puskodgī teica.

«Cīņa» tagad ir piektā lielākā Valmieras rajona saimniecība ar 4200 hektāriem lauksaimnieciskā izmantojamās zemes. Kolhozs, kurā ir 49 fermas. Kā tās var izkontrolēt? Trīm zootehnikiem viena mašina, četriem veterināriem darbiniekiem — otra. Priekšsēdētājs uzskata, ka par agru lievēsts rotējošās iecirkņu sistēmas princips: tādat lopkopība par katru dzīvnieku grupu atbild noteiktās darbnīcās visa kolhoza teritorijā. Viens cilvēks to neespēj. Pāriet atpakaļ uz veco kārtību? Arī valrs nebūs pareizi. Tā jau ir problēma. Pagaidām iznāk tā, ka progresīvs darba paņēmiens balstās uz atpalcību...

Svētīgāko un reālāko daļu kolhozam dod mehanizatori, šoferi un tehniskā posma speciālisti. No pat sējas līdz karēlinārārstu prasme, lopkopju ieinteresētība un izturība; būvnieku veiksmes un steigā saraustais; visbeidzot — vadības stingrā roka vai prasīguma trūkums.

Kad priekšsēdētājs man parāda mehāniskās darbnīcas, es gan domāju par to, ka mehanizatori ir nepārasti pacietīgi laudis. Remonttelpas ir vecā, pārūvētā un pielāgotā muižas mūra rija. Galvenais inženieris Vilnis Zolmanis saka, ka

«līdz ar nagiem», visticamāk gan — saraujams. Jo uz minēto optimālo variantu nepāļausies nevienš prātīgs lauksaimnieks.

Tas, lūk, atkal nav ievērtēts, dzirdzu Jasānu bilstam. Viņš gan draudēja ko citu: — Kad man reiz pietiek, gēmsu buldozeru un nostumšu to veco riju! Bet ko nu — ja pie kā ķeros, pamest pusceļā neprotu, un kur tad raustim jaunās darbnīcas?...

Tas vajadzīgas ne tikai kā remonta bāze. Kādreiz taču paredzētas krievnīcniecīklem mērogiem, — kur tagad lai glabā tehniku, ja darbnīcas «tup» pašā kalna galā? Un te jau pati par sevi nav iespējama darba organizācijas uzlabošana.

Tā arī šis jautājums paliek gaisā karājamijs.

Nauda. Plāni. Spējas. Lai cik tas nelohģiski, šiem jēdzieniem bieži maz saskares punktu.

«Cīņai» ir palīgražošanas nozāres. Dārzniecība. Līnu pārstrādes punkts. Vilnas vērpējuve. Citas padomā nav — un nevajag, jo tieši šis izmanto pašu saimniecībā ražoto — līnus, vilnu — un ir ļoti vajadzīgas. Vilnas apstrāde atmaksājas tad, kad vilnu savērpj dzijā, nu labi, to var saprast. Bet dārzniecība.

Februārī, kad zājo lociņu trūkst visur, protams, arī Rū-

1979. gadā no 100 tonnām visu ražoto dārzeņu 30 tonnas bija agrie. Daudz, un — ko darīsi? — labi gribēts, taču neatmaksājās... Varbūt cīņēši kļūs prātīgāki? Neizskatās vis, priekšsēdētājs atkal liekai: — Vai tad jau novembrī, decembrī agros dārzeņus nevarētu ieskaitīt plānā — tad ražošanu iespējams divkārtot. Tagad tirgotāji kontraktācijas līgumus slēdz mazākus, nekā kolhozs var dot. Kam tas izdevīgi? Nevienam!

Kam gan mēs pūlamies, ja ne cilvēku labā? Tātad esam nonākuši līdz sociālajam sektoram. Vārdi, kas visai lepmi skan, bet lauku realitātē bieži vien zaudē savu skau.

— Ja nebūs skolas un bērnu darža, pēc gadiem desmit valrs neatradīsies, kas te strādā, — nu ir tas brīdis, kad man šķita — Jasāns pēkšņi kļuvis par pesimistu. Tomēr Koņu astopgadīgā skola ir viena no četrām Valmieras rajona, kur speciālisti vada lauksaimniecības pulciņus.

— Esmu pārliecināts, ka tas ir vienīgais pareizais un ledarbigākais veids, lai bērnu ieinteresētu par lauksaimniecību. Agrāk, kad strādāju kolhozā «Straumē», vadīju mehanizatoru pulciņu Jeru skolā. Pēc izlaiduma puikas visi kā viens aizgāja uz lauksaimniecības skolām, —